

Bosna: UN zahteva napredak u potrazi za nestalim licima

Author: [Marija Arnautovic](#)

Radna grupa UN-a ustanovila oblasti na kojima je neophodno intenzivnije raditi.

Piše: Marija Arnautović iz Sarajeva (TU br. 651, 28. jun 2010.)

U nacrtu izveštaja Ujedinjenih nacija od bosanskih se vlasti zahteva da učine više na planu rasvetljavanja sudbine više hiljada lica koja su nestala tokom bosanskog rata, okončanog pre petnaest godina.

Konačna verzija preliminarog izveštaja Radne grupe Ujedinjenih nacija za prisilne nestanke biće podneta Veću za ljudska prava UN-a u martu 2011.

Prema podacima UN-a, tokom bosanskog rata je, u periodu od 1992. do 1995. godine, nestalo između 28,000 i 30,000 ljudi. Procenjuje se da oko jedne trećine njih tek treba da bude pronađeno.

Predstavljajući prošle sedmice preliminarni izveštaj, izvestioci UN-a su naglasili da bi – kada je u pitanju rešavanje ovog problema – osnivanje centralne baze podataka o nestalim licima trebalo da bude prioritet bosanskih vlasti.

„To bi trebalo učiniti što je pre moguće, uporedo sa podacima o nacionalnosti nestalih lica. Time bi se unapredila transparentnost i preciznost, kao i izvesnost u pogledu identiteta nestalih lica, što bi doprinelo manjoj politizaciji tog pitanja“, izjavio je predsedavajući radne grupe UN-a, Džeremi Sarkin (Jeremy Sarkin), na prezentaciji u Sarajevu.

Postojanje baze podataka predviđeno je i zakonom o nestalim licima, koji je bosanski parlament usvojio 2004. godine, mada u tom pogledu još uvek nije učinjen nikakav napredak.

Predstavnici UN-a su saopštili da glavne zajednice u Bosni imaju različit pristup kada je reč o nizu pitanja koja se tiču nestalih lica. „Svaka strana tvrdi kako postoji diskriminacija u odnosu na nju i njenu zajednicu“, rekao je Sarkin.

Prema preliminarom izveštaju UN-a, pronalaženje masovnih grobnica u Bosni je sve teže što vreme više prolazi. Za poslednjih 15 godina, predstavnici raznih komisija za nestala lica pronašli su preko 5,000 lokacija na kojima se nalaze masovne ili pojedinačne grobnice. Na tim lokacijama su pronađeni ostaci oko 25,000 ljudi.

Većina tih lokacija se nalazi u istočnoj Bosni – u okolini Foče, Višegrada, Vlasenice, Ruda, Čajniča, Zvornika, Srebrenice i Bratunca.

Predstavnici radne grupe UN-a kažu da bi i program zaštite svedoka trebalo da bude pojačan, kako bi što veći broj ljudi ponudio informacije o lokacijama masovnih grobnica.

Dodali su i da zaštita i podrška treba da budu pružene i članovima porodica nestalih lica – jer se i njima često pretilo, zastrašuje ih se, pa čak i ucenjuje.

Prema preliminarom izveštaju UN-a, broj tužilaca koji rade na slučajevima ekshumacija i procesuiranju ratnih zločina je izuzetno mali. Radna grupa je preporučila da treba imenovati još tužilaca na lokalnim nivoima, kako bi se ubrzale istrage.

„Članove porodica žrtava trebalo bi redovnije obavestavati o istragama, otkrićima, kao i o sudskim postupcima. Sudovi na svim nivoima trebalo bi da imaju bolju komunikaciju sa javnošću, pogotovo sa članovima porodica nestalih lica“, kazao je Sarkin.

Predstavnici UN-a sugerisali su i da bi trebalo istražiti još neke mehanizme koji bi mogli doprineti ustanovljavanju istine o događajima iz prošlosti, poput osnivanja lokalnih istražnih komisija. Zatražili su i da lokalne vlasti usvoje i finansijski podrže državnu strategiju Bosne i Hercegovine o tranzicionoj pravdi.

Priprema te strategije je započela u februaru ove godine, uz pomoć Razvojnog programa UN-a. Njen cilj je da se dođe do rešenja kojima će se poboljšati sistem naknada za žrtve i efikasnost u procesuiranju ratnih zločina.

Radna grupa UN-a je ukazala i na to da je veliki broj osumnjičenih za ratne zločine još uvek na slobodi, pri čemu mnogi od njih žive pokraj svojih žrtava. Krivični zakoni još uvek nisu usaglašeni na entitetskom nivou, što procesuiranje slučajeva prisilnih nestanka kao zločina protiv čovečnosti čini još težim.

„Osobe koje se terete ili su osuđene za najteže zločine, a pogotovo za zločine prisilnog nestanka, trebalo bi

da budu smenjene sa svih javnih funkcija", rekao je Sarkin.

Kada su u pitanju naknade, na entitetskom nivou je izvesnim brojem zakona propisana društvena podrška civilnim žrtvama rata ili vojnicima, ali ne postoji opšta odredba o naknadi štete. Radna grupa UN-a je ukazala na to da mnogi ljudi ni ne znaju da taj zakon postoji, dok ostali smatraju kako vrlo teško mogu da ostvare svoja prava.

Bosanski zakon o nestalim licima, koji je usvojen 2004. godine, predviđa i osnivanje fonda za pomoć članovima porodica nestalih lica – ali ni to nije učinjeno. Po Sarkinovima rečima, osnivanje tog fonda bi u BiH takođe trebalo da bude jedan od osnovnih prioriteta.

Radna grupa UN-a preporučila je bosanskim vlastima da u znak sećanja na sva nestala lica u Bosni obeležava 30. avgust, odnosno Međunarodni dan nestalih.

Na taj način će sve žrtve koje su prisilno nestale biti upamćene, nezavisno od svoje nacionalnosti – saopštili su predstavnici radne grupe.

Takođe su ukazali na to da rešavanje slučajeva nestalih lica treba da bude prioritet u pregovorima o evropskim integracijama koji se vode između Bosne i EU-a.

Marija Arnautović je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Location: Balkans

Topic: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bosna-un-zahteva-napredak-u-potrazi-za-nestalim-licima>